

Anna Stolarczyk, Marek Sylwestrzak

Zróźnicowane ceny usług doręczeńiowych w UE jako bariera rozwoju transgranicznego e-commerce

Ekonomiczne Problemy Usług nr 122, 153-163

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ANNA STOLARCZYK, MAREK SYLWESTRZAK

Instytut Łączności¹

ZRÓŻNICOWANE CENY USŁUG DORĘCZENIOWYCH W UE JAKO BARIERA ROZWOJU TRANSGRANICZNEGO E-COMMERCE

Streszczenie

W artykule przedstawiono aktualne działania Komisji Europejskiej w zakresie likwidacji barier wzrostu transgranicznego e-commerce, w tym wypadku dotyczą one wysokich opłat za usługi doręczeniowe. W tym kontekście przeprowadzono analizę zróżnicowania cen paczek o masie 2 kg w kategorii ekonomicznej w krajach UE. Przyjęto kryterium geograficzne dla usług świadczonych przez operatorów wyznaczonych.

Słowa kluczowe: ceny usług pocztowych, usługi doręczeniowe, paczki pocztowe, e-commerce.

Wprowadzenie

Podstawą funkcjonowania całego systemu społeczno-ekonomicznego na świecie jest obecnie gospodarka oparta na wiedzy, na e-umiejętnościach. To właśnie umiejętności korzystania z wysoko zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych (ICT) są kluczowym elementem działania wszystkich działów gospodarki. Niestety często z braku wiedzy i stosownych cyfrowych kompetencji pracowników przedsiębiorstwa organizacje, instytucje administracji państwowej lokują się na peryferiach gospodarki światowej. Dlatego rządy państw powinny skoncentrować jeszcze większą uwagę na Internecie, ponieważ to umiejętność racjonalnego wykorzystania jego zasobów i możliwości daje podstawy tworzenia e-gospodarki, w efekcie nowej ery przedsiębiorczości i modeli e-biznesu, które

¹ Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy, Zakład Sieci i Usług Społeczeństwa Informatycznego.

wraz z nowymi technologiami pozostają ze sobą w ścisłych relacjach (Tapscott 2012, s. 6). Można przyjąć, że e-biznes obejmuje szereg procesów dotyczących realizacji wymiany informacji, sprzedaży i zakupów usług lub towarów z wykorzystaniem Internetu, pozwala to na implementację nowoczesnych rozwiązań i koncepcji zarządzania firmą, co z kolei prowadzi do lepszej komunikacji z kontrahentami, partnerami czy klientami, oszczędzając czas, koszty i efektywniej wykorzystując jej zasoby (Dudek 2011, s. 5).

W ramy e-biznesu wpisuje się handel elektroniczny (e-handel, e-commerce), dotyczący transakcji za pośrednictwem mediów elektronicznych. Obejmuje on relacje pomiędzy klientami instytucjonalnymi (*business-to-business*, B2B), a także pomiędzy przedsiębiorstwem i klientem indywidualnym (*business-to-consumer*, B2C). W ostatnich latach rynek e-commerce rozwija się bardzo dynamicznie i obejmuje już wszystkie branże i obszary handlu tradycyjnego, głównie ze względu na lepszy dostęp do klienta. Jakkolwiek zamówienia, zakupu towaru i płatności można dokonać za pomocą mediów elektronicznych, to jego dostawa musi mieć miejsce w świecie rzeczywistym.

Tym samym wchodzimy w obszar rynku pocztowego, w stosunku do którego rozwój ICT objawił swój dwojaki charakter: substytucyjny, bo zdaniem wielu przyczynił się do spadku wolumenu tradycyjnych usług pocztowych (przesyłek listowych), oraz komplementarny, gdyż stworzył operatorom pocztowym szereg możliwości różnicowania działalności i poszerzania oferty usług o wartości dodanej. W literaturze przedmiotu na dywersyfikację usług z wykorzystaniem ICT zwracano uwagę już wcześniej (Buko 2010, s. 623). Właśnie dynamiczny rozwój e-commerce może stać się szansą rozwoju i źródłem nowych przychodów dla operatorów pocztowych podejmujących działalność polegającą na ścisłej współpracy z podmiotami tej branży w zakresie doręczania towarów zakupionych w Internecie (Drab-Kurowska 2007 s. 5).

1. Znaczenie opłat za usługi doręzeniowe, a rozwój e-commerce w dokumentach Komisji Europejskiej

Pod koniec pierwszej dekady XXI wieku coraz częściej zwracano uwagę na rozwój handlu elektronicznego w kontekście dostawy towarów zakupionych w e-sklepach. Znalazło to odzwierciedlenie w pracach Komisji Europejskiej (KE), która podkreśla, że „skuteczne, wiarygodne i przystępne cenowo usługi dostawy towarów zamawianych w Internecie stanowią kolejny priorytet - Komisja podejmie decyzję o dalszych krokach w tym obszarze w 2013 r., po przeprowadzeniu konsultacji społecznych” (Komisja Europejska 2012, s. 15), a w 2012 r. przyjęła dokument „Zintegrowany rynek usług dostawy paczek jako impuls rozwoju handlu elektronicznego w UE”. Zaakcentowano w nim szczególną wagę trzech zagadnień do-

tyczących doręczania, wymagających dalszych działań w celu ułatwienia rozwoju e-commerce, m.in. bardziej opłacalnych i konkurencyjnych rozwiązań dostawy, zwłaszcza transgranicznej, oraz lepszej koordynacji działań między operatorami pocztowymi/kurierskimi oraz e-sprzedawcami (Komisja Europejska 2012a). Zaowocowało to przeprowadzeniem społecznych konsultacji (29.11.2012 r. – 22.02.2013 r.) w celu zebrania informacji na temat aktualnej sytuacji na rynku dostaw dla produktów zakupionych online i określenie ewentualnych przeszkód w tworzeniu zintegrowanego rynku paczek. Wśród zidentyfikowanych barier znalazły się m.in.: złożoność przepisów prawnych, bariera językowa, wysokie koszty i niska jakość dostawy transgranicznej. W celu wyeliminowania przeszkód lub zminimalizowania ich skutków określono ogólne zasady, które pozwolą konsumentom w innych krajach na terenie Wspólnoty bezpiecznie korzystać z handlu online. Wśród nich znalazło się wykorzystanie istniejącej usługi powszechnej obejmującej paczki pocztowe. Jeden z jej atrybutów – cena – jest przedmiotem rozważań w dalszej części artykułu. W działaniach KE nie zabrakło też miejsca na tworzenie inicjatyw w zakresie ochrony praw konsumentów w celu zwiększenia zaufania konsumentów do dokonywania zakupów w e-sklepach na terenie innych krajów UE².

W dalszych pracach KE silniej zaakcentowano konieczność zlikwidowania bariery wzrostu e-commerce, jaką stanowią opłaty za transgraniczne usługi doręczenia. Efektem opisanych wyżej działań było wskazanie łatwiejszego dostępu konsumentów i przedsiębiorstw do towarów i usług w Internecie w całej Europie, jako jednego z trzech głównych filarów przyjętej 6 maja 2015 r. Strategii jednolitego rynku cyfrowego (JRC), obok tworzenia odpowiednich warunków do rozwoju sieci i usług cyfrowych oraz maksymalizacji wzrostu gospodarczego generowanego przez europejską gospodarkę cyfrową. Należy podkreślić, że działania w ramach filaru „łatwiejszego dostępu (...)” będą obejmowały regulacje transgranicznego handlu elektronicznego, które wzmocnią zaufanie konsumentów i przedsiębiorców, przystępne cenowo o wysokiej jakości transgraniczne usługi doręczania paczek, zapobieganie nieuzasadnionemu blokowaniu geograficznemu, a także łatwiejszy dostęp do treści cyfrowych – nowoczesne, europejskie ramy prawa autorskiego oraz zmniejszenie obciążeń i przeszkód związanych z VAT przy sprzedaży ponad granicami (Komisja Europejska 2015a, s. 3–6).

W dokumencie towarzyszącym „Strategii jednolitego rynku cyfrowego” KE podkreśliła, że przynajmniej od 20 lat cyfryzacja wprowadza zmiany nie tylko

² Szczegółową analizę w zakresie wzrostu e-commerce, stymulowanego przez usługi doręczenia na tle wcześniejszych działań KE (lata 2011–2014), przedstawiono w: *Usługowe, ekonomiczne i regulacyjne aspekty rozwoju rynku komunikacji elektronicznej i rynku pocztowego w świetle strategii „Europa 2020”* (2013), red. M. Oleander-Skorek, Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa, s. 93–98, oraz *Regulacyjne, ekonomiczne i użytkowe aspekty rozwoju rynku komunikacji elektronicznej i rynku pocztowego w świetle strategii „Europa 2020”*, red. M. Oleander-Skorek, Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa, s. 100–113.

w gospodarce, ale przede wszystkim w codziennym życiu mieszkańców UE, oraz wyraziła nadzieję, że proces ten będzie kontynuowany. Podczas gdy cyfrowe technologie są z jednej strony niszą rynkową dla specjalistów z branży IT, z drugiej stają się podstawowym czynnikiem oddziałującym na wszystkie obszary życia gospodarczego i społecznego. Dalej KE zaznacza, że elektroniczny handel to ważny element JRC, który w wymiarze transgranicznym pozwala mieszkańcom i przedsiębiorcom korzystać z szerszej gamy towarów i usług po niższych cenach, wynikających m.in. z rozwoju konkurencji cenowej. Pozostając w obszarze e-commerce, KE zwraca uwagę, że zlikwidowanie bariery wysokich opłat za doręczanie towarów zamówionych online (albo jej zminimalizowanie) przyniesie korzyści zarówno e-sprzedawcom, jak i ich klientom, zwłaszcza tym z terenów słabo zurbanizowanych. Dla przedsiębiorstw (głównie z sektora MŚP) będzie to szansa zwiększenia korzyści finansowych oraz tworzenia miejsc pracy, dla e-konsumentów rozszerzenie listy wyboru towarów i usług o lepszej jakości i niższej cenie. Należy też podkreślić, że zlikwidowanie barier doręczeńiowych w transgranicznym e-handlu może w przyszłości pozytywnie oddziaływać na krajowe rynki doręczania paczek (Komisja Europejska 2015).

Jednocześnie, w terminie 6.05–5.08.2015 r., Komisja przeprowadziła publiczne konsultacje w celu znalezienia rozwiązań usprawniających doręczanie przesyłek transgranicznych. Uczestnicy konsultacji (klienci, e-sprzedawcy, operatorzy pocztowi) szczególną uwagę zwrócili na problemy z dostawą związane z brakiem możliwości wyboru daty i godziny odbioru przesyłki oraz z jej wysokimi kosztami, co skutkuje tym, że ponad dwie trzecie konsumentów rezygnuje z zakupów online. Ponadto dla sprzedawców przy wyborze operatora pocztowego/firmy kurierskiej istotna jest możliwość śledzenia przesyłki oraz ceny usług doręczeńiowych. Z kolei operatorzy wyznaczeni (także sprzedawcy) uznali, że wspólne standardy, ogólnoeuropejski system doręczania i jego interoperacyjność, mogą poprawić jakość usług. Sugerowano też, aby znieść przywileje wyłączenia VAT z opłat za usługi świadczone przez operatorów wyznaczonych (Komisja Europejska 2015b, s. 1, 11, 13).

Komisja zaplanowała, że w pierwszej połowie 2016 r. zostaną wprowadzone środki poprawiające przejrzystość cenową i wzmacniające nadzór regulacyjny nad transgranicznym doręczaniem paczek

Również w sprawozdaniu dotyczącym wdrażania dyrektywy pocztowej 97/67/WE, zmienionej dyrektywami 2002/39/WE i 2008/6/WE, KE podkreśla, że generalnie cele w zakresie europejskiej polityki dotyczącej usług pocztowych zostały osiągnięte, jednak nadal istnieją obawy co do przystępności cenowej, jakości i dostępności transgranicznych usług doręczania paczek (np. brak informacji o opcjach dostawy, wysokie ceny i nieprzejrzyste cenniki są często przedmiotem skarg zarówno konsumentów, jak i sklepów internetowych) (Komisja Europejska 2015a, s. 8).

Warto również przytoczyć jeszcze jeden, istotny fakt potwierdzający komplementarność usług z obszaru łączności elektronicznej w stosunku do usług pocztowych. Otóż w związku ze zidentyfikowaniem szkodliwych dla konsumentów i przeciwnych zasadom polityki rozwoju rynku wewnętrznego najczęściej spotykanych praktyk w transgranicznym e-commerce: odmowa sprzedaży, automatyczne przekierowywanie i nieuzasadnione zróżnicowanie warunków sprzedaży, mając na uwadze wspólne obszary w strategii JRC – przewodniczący: Organu Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej (BEREC) i Europejskiej Grupy Regulatorów do spraw Usług Poczty (ERGP) podjęli współpracę, jako grupa doradcza KE.

Współpraca BEREC-ERGP zaowocowała wydaniem wspólnej opinii w zakresie możliwości implementacji rozwiązań z sektora łączności elektronicznej na rynku przesyłek transgranicznych uwzględniając: porównanie z międzynarodowym roamingiem usług mobilnych oraz regulacyjnymi narzędziami/środkami monitorowania rynku. Po zidentyfikowaniu podobieństw i różnic w zakresie roamingu stwierdzono, że raczej nie jest możliwe zastosowanie analogicznego rozwiązania, ponieważ umowa na międzynarodowe usługi telekomunikacyjne zawierana jest między konsumentem i operatorem, natomiast w przypadku transgranicznych usług doręczeńiowych umowy zawierane są między e-sprzedawcą lub nadawcą paczek i operatorem pocztowym. W konkluzji zarekomendowano kilka środków/narzędzi stosowanych w celu uzyskania przejrzystości opłat za transgraniczne usługi doręczeńiowe, do których należy tworzenie: informacyjnych platform dla dystrybucji usług przez operatorów pocztowych/firmy doręczeńiowe, internetowych porównywarek cen międzynarodowych usług doręczeńiowych, tablic wyników dla cen i jakości usług doręczeńiowych, jak również dostęp mniejszych e-sprzedawców do hurtowych cen za usługi doręczeńiowe. Jednak podkreślono, że przed wprowadzeniem jakiegokolwiek środków w celu zwiększenia przejrzystości cen niezbędna jest szczegółowa analiza i ocena ich oddziaływania na otoczenie zarówno rynku e-commerce, jak i doręczeńiowego (BEREC-ERGP 2015).

2. Analiza opłat za usługę: paczka pocztowa o masie 2 kg w krajach UE

Mając na uwadze wyżej opisane działania Komisji Europejskiej zmierzające w kierunku likwidacji barier rozwoju handlu elektronicznego, w niniejszym rozdziale przedstawiono analizę opłat za paczki pocztowe o masie 2 kg w kategorii ekonomicznej w ramach usługi powszechnej świadczonej przez danego operatora wyznaczonego do innych krajów UE. Dla porównania podano też ceny usług krajowych (w matrycach po przekątnej) w klasie ekonomicznej lub standard, dla opcji (jeśli był wybór) doręczenie „do drzwi”. Podjęto próbę oceny, czy kryterium geograficzne (odległości) ma znaczący wpływ na zróżnicowanie opłat za te usługi. Problem przedstawiono z punktu widzenia potencjalnego klienta, który przegląda

cenniki operatorów pocztowych nie wnikając w ekonomiczne uzasadnienie ich ustalania (i zawartość portfeli mieszkańców poszczególnych państw UE). Na podstawie matrycy opłat opracowanej dla 28 krajów UE³ przedstawiono zestawienia dla poszczególnych grup krajów zdefiniowanych w zależności od położenia geograficznego.

W tabeli 1 przedstawiono porównanie opłat za paczki pocztowe nadawane między Polską a krajami sąsiadującymi. Można zauważyć, że polski operator wyznaczony w swoim cenniku za przesyłki skierowane do UE ustalił trzy poziomy cen: do Czech i Słowacji 8,37 euro, do Niemiec – 13,86 euro, a na Litwę 14,82 euro (taka opłata obowiązuje również klientów wysyłających paczki do pozostałych krajów Wspólnoty i jest ponad 5-krotnie wyższa od opłaty za analogiczną krajową usługę). Widać też, że operatorzy: niemiecki i słowacki stosują wyższe ceny za nadanie paczki do Polski – odpowiednio 16,99 i 16,00 euro, takie jak do innych krajów UE.

Tabela 1

Oplaty za paczki w Polsce oraz krajach sąsiadujących (w euro)

	CZ	LT	DE	PL	SK
Czechy	4,29	21,70	20,46	7,70	4,29
Litwa	13,85	2,40	19,47	13,58	13,33
Niemcy	16,99	16,99	6,99	16,99	16,99
Polska	8,37	14,82	13,86	2,63	8,37
Słowacja	9,00	16,00	16,00	16,00	2,80

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji nt. opłat za analizowaną usługę pobranych ze stron 28 operatorów wyznaczonych krajów UE.

Warto jeszcze zwrócić uwagę na różnicę w opłatach za analizowaną usługę świadczoną przez operatora czeskiego. Otóż klient wysyłający paczkę z Czech do Niemiec musi zapłacić 20,46 euro, na Litwę 21,70 euro, podczas gdy na Słowację – uiszcza cenę taką jak za usługę krajową, tj. 4,29 euro. Ponadto z zestawienia opłat za paczkę pocztową o masie 2 kg wynika, że operator litewski stosuje zróźnicowaną taryfę do krajów UE.

Z kolei w tabeli 2 uwzględniono opłaty za nadanie paczki do krajów położonych na obrzeżach UE (odległość między stolicami 3 230–4 711 km). Jak można zauważyć, najniższe ceny – nie przekraczające 16 euro – oferuje swoim klientom

³ Matrycę opłat za paczkę pocztową o masie 2 kg opracowano dla 28 krajów UE na podstawie informacji nt. opłat za analizowaną usługę pobranych ze stron 28 operatorów wyznaczonych krajów UE, 14–19.01.2016 r.

operator maltański, podczas gdy znacznie wyższe Finlandia, Portugalia i Irlandia. Należy też zwrócić uwagę, że poza operatorem Maltapost, który stosuje zróżnicowaną taryfę za analizowaną usługę, pozostali operatorzy z tej grupy, generalnie, pobierają jednakową opłatę niezależnie od miejsca przeznaczenia w EU.

Tabela 2

Oplaty za paczki do krajów peryferyjnych UE (w euro)

	CY	FI	EL	IE	MT	PT
Cypr	4,50	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00
Finlandia	26,30	7,90	26,30	26,30	26,30	26,30
Grecja	22,40	26,68	1,50	26,68	26,68	26,68
Irlandia	32,50	32,50	32,50	8,25	32,50	32,50
Malta	13,53	15,88	14,45	13,50	9,00	13,64
Portugalia	31,45	31,45	31,45	31,45	31,45	5,45

Źródło: jak pod tabelą 1.

Kolejna analizowana grupa obejmuje kraje nadbałtyckie. Spośród nich należy zwrócić uwagę na Danię i Szwecję, gdzie operatorzy wyznaczeni stosują najwyższe opłaty (choć jednakowe na terenie całej UE) za nadanie paczki pocztowej o masie 2 kg niezależnie od kraju przeznaczenia, odpowiednio – 40,89 i 39,02 euro. Z kolei w Estonii, na Łotwie i Litwie operatorzy pocztowi stosują zróżnicowane taryfy, jednak na poziomie nie przekraczającym w tym wypadku 20 euro. W przypadku fińskiego operatora POSTI można byłoby oczekiwać, że opłata za nadanie paczki do Polski będzie niższa od opłaty do Niemiec czy Danii (również do Holandii i Luksemburga) – 26,30 w porównaniu z 21,20 euro.

Ostatnią grupą są wybrane kraje, w których operatorzy nie stosują zróżnicowanych opłat za świadczenie usługi paczki pocztowej o masie 2 kg do innych państw na terenie Wspólnoty. W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że spośród 28 operatorów wyznaczonych w 9 krajach UE (AT, CY, DK, FR, LU, DE, SI, SE oraz UK) operatorzy stosują jednakowe opłaty bez wyjątków. W kilku (PL, BE, EL, IE, SI), uwzględniając np. historyczną przynależność geopolityczną, odległości czy rozwój gospodarczy – dla 1–4 krajów stosują niższe opłaty.

W tabeli 4 porównano ceny analizowanej usługi w krajach, które wcześniej nie były uwzględnione w analizie, ale też włączono Danię i Szwecję, gdzie opłaty są najwyższe w EU (ok. **40 euro**), aby uwidocznić różnicę w porównaniu z cenami analogicznej usługi świadczonej przez operatora pocztowego w Luksemburgu –

9,50 euro. W tym zestawieniu korzystnie, z punktu widzenia klientów, lokują się operatorzy: Posta Slovenije – 13,67 euro oraz La Poste – 16,50 euro.

Tabela 3

Oplaty za paczki w krajach nadbałtyckich (w euro)

	DK	EE	FI	LT	LV	DE	PL	SE
Dania	12,07	40,89	40,89	40,89	40,89	40,89	40,89	40,89
Estonia	14,80	5,09	17,65	14,68	15,76	15,76	15,28	15,47
Finlandia	21,20	21,20	7,90	21,20	21,20	21,20	26,30	21,20
Litwa	14,95	14,27	18,63	2,40	10,91	19,47	13,58	16,90
Łotwa	16,60	4,33	19,18	5,08	3,54	19,92	15,01	19,01
Niemcy	16,99	16,99	16,99	16,99	16,99	6,99	16,99	16,99
Polska	14,82	14,82	14,82	14,82	14,82	13,86	2,63	14,82
Szwecja	39,02	39,02	39,02	39,02	39,02	39,02	39,02	16,57

Źródło: jak pod tabelą 1.

Tabela 4

Wybrane kraje stosujące jednakowe ceny do UE (w euro)

	DK	FR	LU	SI	SE	UK
Dania	12,07	40,89	40,89	40,89	40,89	40,89
Francja	16,50	8,50	16,50	16,50	16,50	16,50
Luksemburg	9,50	9,50	4,20	9,50	9,50	9,50
Słowenia	13,67	13,67	13,67	3,09	13,67	13,67
Szwecja	39,02	39,02	39,02	39,02	16,57	39,02
Wielka Brytania	18,27	18,27	18,27	18,27	18,27	6,74

Źródło: jak pod tabelą 1.

W odniesieniu do opłat za analogiczne usługi w obrocie krajowym i zagranicznym należy podkreślić, że spośród operatorów stosujących jednolite taryfy do wszystkich krajów UE najmniejszą różnicę odnotowano w cenniku francuskiej La Poste oraz operatora z Luksemburga, gdzie cena krajowa była niższa od międzynarodowej odpowiednio – 1,9 i 2,3 razy. W Bułgarii, Grecji i Rumunii opłaty za paczki nadawane do krajów UE były 11-, 18- i 29-krotnie wyższe od krajowych. Natomiast w przypadku pozostałych operatorów cena analizowanej usługi świadczonej za granicę była średnio 4,7 razy wyższa od krajowej.

Warto jeszcze zauważyć, że niektórzy operatorzy, których taryfy były zróżnicowane, stosowali kilka stref cenowych (np. w Czechach – 6 stref, w Bułgarii

i Chorwacji – 3, a w Portugalii i Finlandii – 2 strefy), inni, jak w Rumunii, Estonii i na Litwie – ustalali ceny usług w oparciu o opłatę stałą plus opłatę za każdy kilogram masy paczki.

W kontekście analizy transgranicznych cen paczek oraz listów warto zwrócić uwagę na pracę Claesa i Vergote'a (2015) przygotowaną na zlecenie Komisji Europejskiej. Autorzy przebadali po 4 kategorie wagowe przesyłek listowych oraz paczek w podziale na przesyłki standardowe i priorytetowe oraz krajowe i międzynarodowe dla 25 operatorów wyznaczonych w krajach UE (w badaniu nie uwzględniono Cypru, Estonii oraz Luksemburga ze względu na brak danych). Próba dla przesyłek listowych składała się z prawie 5,4 tys. obserwacji, natomiast dla paczek z 7,6 tys. obserwacji. W regresji Metodą Najmniejszych Kwadratów Claes i Vergote zastosowali 7 kategorii (cechy produkty, pojedyncza strefa cenowa, grupy krajów, struktura rynku, odległość i demografia, efekty skali oraz czynniki kosztowe), w których uwzględnili 15 zmiennych niezależnych – obecność usług dodanych do przesyłek, przesyłka premium, waga, stosowanie jednej strefy cenowej dla przesyłki, kraje leżące w Europie Zachodniej, kraje leżące na obrzeżach UE z małym rynkiem pocztowym, poziom konkurencji w kraju, liberalizacja rynku pocztowego przed 2009 rokiem, integracja pionowa operatorów pocztowych, przesyłka do kraju sąsiadującego, gęstość zaludnienia kraju oraz zagranicy, udział importu i eksportu w handlu internetowym pomiędzy krajem wysyłającym a krajem przeznaczenia oraz koszty pracy. Zmienną zależną była transgraniczna cena za daną usługę pocztową. Uzyskane wyniki regresji wykazały, że obecność usług dodanych, np. możliwość śledzenia przesyłki, zwiększa cenę transgraniczną przesyłki. Również dodatnią zależność z ceną wykazały: wyższa waga paczki, zaklasyfikowanie jej jako usługi premium oraz przesyłka do kraju będącego na peryferiach UE. Natomiast ujemny wpływ na wysokość ceny transgranicznej miała wysyłka paczki do dużych krajów Europy Zachodniej, wysyłka do kraju sąsiedniego, liberalizacja rynku przed 2009 rokiem, wysokość wynagrodzenia oraz mniejsza gęstość zaludnienia w kraju wysyłającym przesyłkę. Ponadto, jak zwrócili uwagę autorzy, średnia cena transgraniczna paczki jest o 471% wyższa niż takiej samej przesyłki krajowej. Analiza Claesa i Vergote'a wykazała dopasowanie modelu dla ceny transgranicznej paczki na poziomie 42,2%, co oznacza, że istnieją inne zmienne, które determinują cenę usług transgranicznych dla rynku pocztowego. Jednakże należy zauważyć, że badanie autorów wskazuje nowy obszar analizy rynku pocztowego poprzez zastosowanie modelowania ekonometrycznego.

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza najnowszych dokumentów poświęconych działaniom Komisji Europejskiej w zakresie zniesienia barier dla transgranicznego handlu elektronicznego, w tym wysokich cen za usługi doręczeniowe i ich niską jakością, wska-

zuje na potrzebę głębokiej analizy opłat za takie usługi w kontekście wspierania rozwoju e-commerce na krajowych rynkach.

Z kolei na podstawie przeprowadzonej analizy opłat za paczkę pocztową o masie 2 kg świadczoną w wybranych grupach krajów przez operatorów wyznaczonych nie można jednoznacznie stwierdzić, że w polityce cenowej dużą rolę odgrywa odległość między krajami, jak też ich położenie względem siebie w relacji nadawca–adresat. Jak dowodzi analiza Claesa i Vergote'a (2015), jest wiele elementów, które wpływają na kształtowanie opłat za transgraniczne usługi doręzeniowe. Warto byłoby kontynuować badania rozpoczęte przez Claesa i Vergote'a w celu identyfikacji kolejnych zmiennych, które mają wpływ na ceny transgraniczne przesyłek pocztowych, aby zwiększyć wiedzę zainteresowanych użytkowników w tym zakresie.

Literatura

1. BEREC-ERGP (2015), *Price transparency and regulatory oversight of cross-border parcels delivery, taking into account possible regulatory insights from the electronic communications sector*, http://ec.europa.eu/growth/sectors/postal-services/index_en.htm.
2. Buko J. (2010), *Czynniki kształtujące współczesny rynek usług pocztowych*, w: *E-gospodarka w Polsce. Stan obecny i perspektywy rozwoju*, cz. II, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Ekonomiczne Problemy Usług nr 58.
3. Claes A., Vergote W. (2015), *Final Report. Econometric study on parcel list prices*, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/14647>.
4. Dieke A., Hillebrand A., Joyce C., Niederprüm A., Campbell jr. J.I., Polykalas S., Stolarczyk A., Sylwestrzak M. (2014), *Design and development of initiatives to support the growth of e-commerce via better functioning parcel delivery systems in Europe*, http://ec.europa.eu/growth/sectors/postal-services/studies/index_en.htm.
5. Drab-Kurowska A. (2007), *Proces liberalizacji rynku usług pocztowych w świetle regulacji Unii Europejskiej*, „Informacja Poczta” nr 5.
6. Dudek T. (2011), *Obszary zastosowania gospodarki elektronicznej*, <http://smp.am.szczecin.pl/Content/1577/Obszary%20zastosowania%20gospodarki%20elektronicznej.pdf?handler=pdf>.
7. Komisja Europejska (2012), *Akt o jednolitym rynku II. Razem na rzecz nowego wzrostu gospodarczego*, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0573&from=PL>.
8. Komisja Europejska (2012a), *Zielona księga. Zintegrowany rynek usług dostawy paczek jako impuls rozwoju handlu elektronicznego w UE*, http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2012/parcel-delivery/121129_green-paper-parcel-delivery_pl.pdf.

9. Komisja Europejska (2015), *A Digital Single Market Strategy for Europe – Analysis and Evidence*, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015SC0100&from=EN>.
10. Komisja Europejska (2015a), *Strategia jednolitego rynku cyfrowego dla Europy*, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0192&from=EN>.
11. Komisja Europejska (2015b), *Summary of Responses to the European Commission's 2015 Public Consultation on Cross-border Parcel Delivery*, http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=8169.
12. Tapscott D. (2012), *Manifest w sprawie e-umiejętności*, praca zbiorowa, Bruksela, European Schoolnet, http://eskills4jobs.ec.europa.eu/c/document_library/get_file?uuid=7b6b2f62-1143-4240-8d64-7766a21f4a4d&groupId=2293353.

DIVERSIFICATION PRICE DELIVERY SERVICES IN THE EUROPEAN UNION, AS A BARRIER TO THE DEVELOPMENT OF CROSS-BORDER E-COMMERCE

Summary

The article presents the current activities of the European Commission for the elimination of barriers to growth in cross-border e-commerce. In this case, they involve high delivery services prices. In this context the analysis of price differentials of non-priority 2 kg postal parcels in EU countries. Geographical criterion was adopted for the services provided by designated operators.

Keywords: postal services prices, delivery services, postal parcels, e-commerce.

Translated by Anna Stolarczyk and Marek Sylwestrzak